

Рішення Комітету з питань етики

за скаргами на порушення академічної доброчесності

у дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі». – К., 2015

від 7 травня 2020 р.

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти надійшли скарги від Української федерації вчених за підписом Мазура В.Л. та Семиноженка В.П., зокрема від 01.07.2019, від 05.07.2019, а також доручення від Секретаріату Кабінету Міністрів України від 08.07.2019, в яких стверджується про наявність порушення академічної доброчесності у формі академічного плагіату у дисертації Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – К., 2015. Так само, це питання неодноразово піднімалося у пресі. Враховуючи, що Законом України «Про вищу освіту» на Комітет з питань етики покладається обов'язок розглядати питання академічного плагіату і вносити відповідні подання до Національного агентства (п. 9 ст. 19), надана інформація потребує дослідження та відповідної реакції як від Комітету з питань етики, так і від Національного агентства в цілому.

В межах розгляду зазначених вище скарг, Комітет з питань етики керувався Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (в контексті визначення повноважень Національного агентства та його комітетів), Законом України «Про освіту» від 05.09.2017 р. (з питань визначення поняття академічної доброчесності, порушень академічної доброчесності та дотримання загальних засад виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності) та Положенням «Про комітети Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 25.02.2019 р. (в контексті дотримання меж компетенції Комітету з питань етики та порядку роботи комітетів Національного агентства).

Під час розгляду скарг та листів, що надійшли до Національного агентства стосовно можливого порушення академічної доброчесності у формі академічного плагіату у дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. Комітетом з питань етики було пройдено наступні етапи:

- За дорученням голови Комітету з питань етики, Секретаріатом Національного агентства було проведено попередню перевірку наданої інформації, за наслідками якої було сформовано таблицю ймовірних порушень академічної доброчесності у дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – К., 2015 (Додаток 1 на 117 стор.).
- Авторку дисертаційного дослідження, Кириленко К.М. було поінформовано про листи, що надійшли до Національного агентства з обвинуваченнями у порушенні академічної доброчесності, надано таблицю ймовірних порушень академічної доброчесності та запропоновано прокоментувати зазначену інформацію, спростувати або підтвердити факти порушень академічної доброчесності.
- Було отримано відповідь на цей запит від Кириленко К.М. із спростуванням всіх звинувачень щодо допущення порушень академічної доброчесності у формі академічного плагіату у дисертаційному дослідженні «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – К., 2015 на 10 стор. з додатками на 332 стор. (Додаток 2, частини 1-6).
- Всі члени Комітету з питань етики Національного агентства мали можливість ознайомитися з усіма матеріалами зазначеної справи (листами, що надійшли до Національного агентства, в яких зверталася

увага на наявність порушень академічної доброчесності у формі академічного плагіату у дисертаційному дослідженні Кириленко К.М., матеріалами попередньої перевірки, матеріалами, наданими Кириленко К.М. тощо) та надати їм власну професійну, експертну оцінку.

- На засіданні Комітету з питань етики за наслідками обговорення всіх наявних матеріалів щодо дисертаційного дослідження Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук; 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти 2015 року, було прийнято рішення про затвердження відповідних рекомендацій Національному агентству.

За наслідками проходження перелічених етапів та в межах вимог законодавства України Комітет з питань етики звертає увагу членів Національного агентства на наступні моменти:

1) Необхідно зазначити, що на сьогодні не має жодного рішення компетентного органу про встановлення наявності академічного плагіату або іншого порушення академічної доброчесності в дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі». Захист зазначеного дисертаційного дослідження відбувся 15.10.2015 р. на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 26.004.18 Національного університету біоресурсів і природокористування України. Успішність захисту було підтверджено рішенням Атестаційної колегії МОН від 15.12.2015 р. (протокол №1292). Потім, враховуючи появу звинувачень у плагіаті, рішенням МОН дисертаційне дослідження було скеровано на повторний розгляд до незалежної Спеціалізованої вченої ради Д 64.053.04 Харківського національного педагогічного імені Г.С. Сковороди, де 18.03.2016 р. було надано позитивний висновок. Після цього дисертаційне дослідження було скеровано на повторний розгляд до згаданої вище Спеціалізованої вченої ради Національного університету біоресурсів і природокористування України (повторний розгляд

відбувся 10.06.2016 р.). Далі, за процедурою, дисертаційне дослідження Кириленко К.М. було розглянуто на засіданні Атестаційної колегії МОН і прийнято рішення про присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук 01.07.2016 р. та затверджено Наказом МНОУ від 01.07.2016 р. № 750. Всі перелічені спеціалізовані вчені ради та Атестаційні колегії МОН, як офіційні органи, компетентні приймати рішення про наявність або відсутність порушень академічної доброчесності у дисертаційних дослідженнях, таких порушень у дисертації Кириленко К.М. не встановили.

2) Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. органом, компетентним у прийнятті рішення про наявність або відсутність академічного плагіату у наукових дослідженнях за якими присуджується науковий ступень, визнається Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (ч. 6. ст. 6). Така компетентність підтверджується і іншими завданнями-повноваженнями Національного агентства: розробляти вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені, розробляти порядок їх присудження спеціалізованими вченими радами закладів вищої освіти (наукових установ), розробляти положення про акредитацію спеціалізованих вчених рад (спеціалізованих рад з присудження ступеня доктора мистецтва), акредитувати спеціалізовані вчені ради (спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) та контролювати їх діяльність (п. 8, 9 ст. 18 Закону «Про вищу освіту»).

Для того, щоб Національне агентство мало право за результатами своєї оцінки приймати юридично значущі рішення з питань наявності або відсутності академічного плагіату у наукових дослідженнях, необхідно затвердження Кабінетом Міністрів України «Порядку скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня» (ч. 6 ст. 6 Закону України «Про вищу освіту»). Враховуючи, що на час розгляду цієї справи такий порядок ще не затверджено (візування цього документу, вчасно підготовленого Національним агентством, триває понад 10 місяців), Національне агентство не може приймати кінцевих юридично значущих рішень у сфері академічних порушень. Але,

враховуючи визнану Законом компетенцію у цій сфері, Національне агентство має право, за результатами розгляду відповідних питань, приходити до висновку про наявність або відсутність порушень академічної доброчесності у наукових роботах та пропонувати тимчасово компетентним органам врахувати та відреагувати на подібні висновки.

3) Комітет з питань етики керується у своїй практиці вимогами Закону України «Про освіту» в питаннях визначення порушень академічної доброчесності, в тому числі під час встановлення наявності або відсутності академічного плагіату у наукових роботах.

Відповідно до ст. 42 зазначеного Закону «академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає, в тому числі, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права тощо.

Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, а саме – «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства».

4) Враховуючи вищезазначене, Комітет з питань етики констатував присутність у дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» 2015 р. відтворення опублікованих раніше текстів інших авторів без зазначення авторства. Повний перелік текстових співпадінь з раніше опублікованими науковими працями без посилення на авторів

приводиться у Таблиці імовірних порушень академічної доброчесності (Додаток 1).

Варто зазначити, що Кириленко К.М. у коментарях до порівняльної таблиці запозичень (Додаток 2, частини 1-6) дуже часто пояснювала співпадіння текстових фрагментів власної дисертації «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі» з текстовими фрагментами з наукових праць інших авторів, опублікованих раніше, без посилання на цих авторів тим, що посилання на таких авторів та їх роботи було зроблено в інших працях Кириленко К.М. «що виносяться на захист разом із текстом дисертації». В якості такої основної праці наводиться навчальний посібник Кириленко К.М. «Формування інноваційної культури студентів вищого навчального закладу культури», 2013. – 131 с.

У цьому контексті нагадуємо, що присудження наукового ступеня доктора наук відбувається за результатом публічного захисту наукових досягнень, оформлених у вигляді дисертації або монографії. Члени спеціалізованої вченої ради мають можливість формувати своє враження щодо наукових досягнень та їх обґрунтованість за результатами ознайомлення з дисертацією (авторефератом).

Якщо в дисертації не було чітко вказано, що частково вона містить результати наукових робіт інших авторів, опублікованих раніше, але яких саме авторів і в яких саме працях – про це зазначається в іншому виданні авторки (не в дисертації, а в навчально-методичному посібнику), то у членів спеціалізованої вченої ради формувалося враження, що такі текстові фрагменти належать авторству дисертантки і це, зрозуміло, вплинуло на результати розгляду дисертації. Тому подібні пояснення не можуть бути сприйняті як спростування відтворення опублікованих раніше текстів інших авторів без зазначення авторства.

Враховуючи вищевикладене та відповідно до ч. 9 ст. 19 Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. № 1556-VII Комітет з питань етики пропонує Національному агентству:

1. Рекомендувати Національному агентству прийняти відповідне рішення за наслідками виявлення факту порушення академічної доброчесності у формі академічного плагіату в дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі». – К., 2015, згідно ч. 6 ст. 6 Закону України «Про вищу освіту» після затвердження Кабінетом Міністрів України «Порядку скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня».

2. Взяти до уваги факт виявлення академічного плагіату в дисертаційному дослідженні Кириленко К.М. при здійсненні акредитаційних процедур (за потреби).